

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízдила a JUDr. Brigity Chrástilové v právní věci **žalobce: C. X. H.**, zastoupen JUDr. Janem Michalcem, advokátem, Dlouhá 5, Ústí nad Labem, proti **žalovanému: Ministerstvo vnitra**, Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 23. 11. 2004, č. j. 14 Az 299/2004 - 18,

takto:

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadá kasační stížnosti shora označený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem, jímž byla zamítnuta jeho žaloba, kterou se domáhal přezkumu rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 3. 2004 č. j. OAM - 3971/VL - 22 - C07 - 2003, kterým mu nebyl udělen azyl podle § 12, § 13 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, s tím, že se na něj nevztahuje překážka vycestování podle § 91 téhož zákona.

V kasační stížnosti stěžovatel namítá, že stěžovatel je národnosti vietnamské, neumí česky a úředním dopisem v jazyce českém adresovaném stěžovateli byla ze strany soudu porušena zásada rovnosti účastníků před soudem. Soud měl za této situace nařídít jednání, tvrzení žalobce uplatněné v žalobě, že byl pronásledován z politických důvodů, na rozdíl od řízení správního, kde tvrdil důvody ekonomické, se tak stalo nepřezkoumatelným. Bylo možností soudu při nařízení jednání uplatnit humanitární důvody podle § 14 zákona o azylu,

proto se rozhodnutí soudu jeví jako nesprávné. Stěžovatel přiznal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, neboť ve vietnamské komunitě má zajištěno ubytování a práci.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti popřel její oprávněnost, stěžovatel podal žádost o azyl z důvodu legalizace pobytu na území České republiky. Azyl z humanitárních důvodů je institutem zcela výjimečným, jímž nelze řešit získání povolení k pobytu na území České republiky. K úpravě pobytu na území České republiky slouží instituty obsažené v zákoně č. 326/1999 Sb.

Z obsahu správního spisu Nejvyšší správní soud zejména zjistil, že stěžovatel poukazoval v průběhu správního řízení na ekonomické potíže v zemi svého původu (pracoval na poli, měl potíže uživit ženu a tři děti), do České republiky přijel za prací, o azyl požádal, aby na území České republiky měl legalizován pobyt. Žalovaný dospěl k závěru, že podmínky pro udělení azylu nejsou v případě stěžovatele dány, azyl mu neudělil, a to ani z humanitárních důvodů, přičemž neshledal na straně stěžovatele překážky pro vycestování z území České republiky. Z obsahu soudního spisu Nejvyšší správní soud zejména zjistil, že stěžovatel napadl rozhodnutí žalovaného žalobou (v jazyce českém), v níž namítal porušení ustanovení § 3, § 4, § 32 odst. 1 a § 46 správního řádu, dále namítl neúplnost skutkových zjištění ze strany žalovaného a nesprávné hodnocení důkazů, čímž měla být porušena ustanovení § 32 odst. 1 a § 34 odst. 1 a 5 správního řádu. V žalobě stěžovatel pod bodem IV. rovněž uvedl, že ve Vietnamu měl politické problémy, v roce 2000 byl zatčen policií, protože rozdával antikomunistické letáky, byl ve vazbě, z vazební věznice za pomoci spoluzadržených utekl (věznice ve městě N. A., členové exilové protivládní organizace P. Q., pro kterou rozdával letáky, mu pomohli vycestovat z Vietnamu. Po návratu do Vietnamu mu proto hrozí vazba a zadržení. Tyto důvody ve správním řízení neuvedl kvůli obavě z nuceného návratu do Vietnamu; tyto skutečnosti podle stěžovatele zakládají překážku pro vycestování podle § 91 zákona o azylu. Krajský soud v Ústí nad Labem žalobu zamítl, přičemž zdůraznil, že nově uplatněná tvrzení o roznášce letáků a věznění jsou zcela nevěrohodná, protože jsou v diametrálním rozporu se vším, co stěžovatel uváděl ve správním řízení, a to tím spíše, že měl být zatčen v roce 2000 a odcestoval z Vietnamu ve druhé polovině roku 2003. O žalobě soud rozhodl dne 23. 11. 2004 bez nařízení jednání, neboť stěžovatele i žalovaného vyzval, aby se vyjádřili k možnosti věc rozhodnout bez nařízení jednání (čl. 14 Az 2999/2004 - 16), tato výzva spolu s dalším procesním poučením (včetně poučení o možnosti žádat tlumočníka pro jednání soudu) byla stěžovateli doručena 6. 9. 2004. Tato výzva zůstala bez jakékoliv reakce ze strany stěžovatele, po dvou týdnech od jejího doručení nastala fikce, že s projednáním věci a rozhodnutím bez nařízení jednání stěžovatel souhlasí. Rozsudek byl stěžovateli doručen 24. 2. 2005.

Stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), kasační stížnost je tak podána osobou oprávněnou. Byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), přitom jde o kasační stížnost přípustnou, neboť stěžovatel namítá vady řízení před žalovaným, pro které měl Krajský soud v Praze jeho rozhodnutí zrušit, což neučinil (v otázce úplnosti zjištění skutkového stavu hodnocení důkazů ve vztahu k udělení humanitárního azylu) a dále vady řízení před soudem, které mohly mít vliv na zákonnost rozhodnutí (nesplnění podmínek pro rozhodnutí věci bez nařízení jednání), tedy důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s. (Nejvyšší správní soud subsumuje důvody kasační stížnosti podle obsahu podání, nikoliv podle názoru stěžovatele).

Za této situace Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem v rozsahu kasační stížnosti a z uplatněných kasačních důvodů přezkoumal (§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Pokud jde o přezkum rozhodnutí žalovaného krajským soudem v otázce neudělení tzv. humanitárního azylu, pak s ohledem na formulaci žalobního bodu, který zůstal pouze na uvedení ustanovení procesního předpisu a obecné výtce nesprávného hodnocení důkazů, aniž by stěžovatel v pozici žalobce žalovanému konkrétněji v otázce humanitárního azylu cokoliv konkrétně vytknul, pak krajskému soudu nezbylo, než stěžovateli podat informaci o míře, v jaké lze přezkum otázky neudělení azylu podle § 14 zákona o azylu realizovat, a takto omezený přezkum v obecné míře odpovídající míře obecnosti uplatněného žalobního bodu provést. Soud ve správním soudnictví věc posuzuje podle skutkového a právního stavu ke dni vydání napadeného rozhodnutí žalovaného, přičemž rozšiřovat důvody, pro které byla žaloba podána, lze jen ve lhůtě pro její podání (§ 75 odst. 1, § 71 odst. 2 s. ř. s.) – proto je lichá představa stěžovatele, že by při nařízení jednání mohl uvádět nové skutečnosti, jež ve správním řízení neuvedl, jež by mohly vést soud k závěru, že skutkový stav žalovaným nebyl zjištěn dostatečně. Humanitární azyl podle § 14 zákona o azylu může být správním orgánem udělen pouze v případě hodném zvláštního zřetele. Na udělení humanitárního azylu není právní nárok a posouzení důvodů v každém konkrétním případě je otázkou správního uvážení žalovaného. Rozhodnutí správního orgánu, které je založeno na zákonem stanoveném správním uvážení podléhá soudnímu přezkumu jen v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického uvažování a zda premisy takového úseku byly zjištěny řádným procesním postupem. Úsudek pak nachází odraz ve správním rozhodnutí, aby bylo zřejmé, z jakých podkladů bylo vycházeno, jak byly tyto podklady vyhodnoceny a k jakému závěru správní orgán došel. Pokud tedy krajský soud osvětlil stěžovateli míru svého možného přezkumu a postup správního orgánu shledal postupem zákonným, pak zde Nejvyšší správní soud neshledává niče, co by mohl krajskému soudu vytknout. Tato námitka tedy důvodnou není.

Tentýž závěr pak platí i pro námitku směřující do nesplnění podmínek pro rozhodnutí bez jednání. Podle § 51 odst. 1 s. ř. s. může soud přezkoumávající rozhodnutí správního orgánu rozhodnout bez jednání také tehdy, pokud s tím účastníci řízení souhlasí; souhlas je předpokládán (presumován) tehdy, pokud se účastník nevyjádří do dvou týdnů od doručení výzvy. Výzva obsahující též poučení o důsledcích marného uplynutí lhůty pro vyjádření byla stěžovateli jak shora uvedeno řádně doručena a ten na ni ve lhůtě ani po jejím uplynutí až do rozhodnutí soudu nereagoval. Za této situace, kdy stěžovatel nepochopení výzvy či neporozumění jejímu obsahu nenamítal ihned po obdržení od krajského soudu, a dokonce to nenamítá ani v kasační stížnosti (pouze výzvu v jazyce českém dává do souvislosti s nenařízením jednání, při němž měl soud přezkoumávat „rozporné tvrzení žalobce o ekonomických a politických důvodech odchodu ze země původu“) je námitka nedůvodná. Stěžovatel tvrdí, že došlo k porušení zásady rovnosti účastníků před soudem. Tato zásada vyjádřená v § 36 odst. 1 s. ř. s. je nepochybně principem, na němž obecně soudní moc spočívá. K jejímu narušení by mohlo dojít, kdyby soud neposkytl jednomu z účastníků stejné možnosti k uplatnění jejich práv; v případě osoby neovládající jednacím jazykem soudu platí, že účastníci mají právo jednat před soudem ve své mateřštině (§ 18 odst. 1 o. s. ř.) podle § 18 odst. 2 o. s. ř. (jenž se použije ve spojení s § 64 s. ř. s.), soud ustanoví účastníku tlumočníka, jakmile taková potřeba vyjde v řízení najevo. Z uvedených ustanovení plyne, že povinnost ustanovit tlumočníka soudu vyvstane tehdy, pokud účastník o to požádá a pokud by pro jazykovou bariéru nemohl účinně obhajovat svá práva v řízení před soudem, přičemž potřeba musí být zcela zjevná a sama vyjít v řízení najevo. Právo na jednání

před soudem v mateřském jazyce podle cit. § 18 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s. však nutno vztahovat pouze na ústní jednání před soudem, nikoliv na doručování písemností (srov. rozsudek zdejšího soudu ze dne 26. 3. 2004, č. j. 4 Azs 34/2003 - 65). Výkladem práva na tlumočníka se zabývalo i plénum Ústavního soudu, které ve svém stanovisku Pl. ÚS – st. 20/05 ze dne 25. 10. 2005 zaujalo postoj, že základní právo účastníka řízení na pomoc tlumočníka ve smyslu čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod nelze rozšiřovat pomocí interpretace, přičemž toto základní právo nedopadá na písemný styk soudu s účastníky řízení a naopak. Ústavní soud jasně vyložil, že cit. článek Listiny jednoznačně svědčí pro nutnost tlumočení při ústní komunikaci se soudem, poukázal rovněž na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, jež činí zásadní rozdíl mezi právem na tlumočníka a právem na překladatele (srov. rozhodnutí č. 18913/03 Husain proti Itálii ze dne 24. 2. 2005). Pokud se stěžovatel domnívá, že by při nařízení jednání soudu mohl ospravedlnit skutečnost, že v řízení správním o udělení azylu neuvedl některé skutečnosti, které předestřel až v řízení soudním, pak taková představa je lichá, neboť soud, jak rovněž výše vyloženo, přezkoumává rozhodnutí z hlediska zákonnosti uplatnění práva hmotného i procesních postupů žalovaným; uvede-li v žalobě žadatel o azyl skutečnosti, které z jakýchkoli důvodů v řízení před žalovaným neuvedl, žalovaný je tedy posoudit nemohl, nemohl vést k nim dokazování, ani je hodnotit, pak by za takové situace rozšiřování dokazování až v řízení soudním zcela zvracelo postavení soudu jako orgánu kontroly orgánů moci výkonné a stavělo by jej do role orgánu rozhodujícího o udělení azylu, přičemž by vlastně ztrácelo význam jednotlivé fáze řízení správního, jež oplývá v řízení o udělení azylu značnými specifiky právě z hlediska zjišťování skutkového stavu věci, kdy žalobce (zde stěžovatel) musí své tvrzené pronásledování především prokázat svou vlastní věrohodnou výpovědí, přičemž takový žadatel musí unést důkazní břemeno stran důvodů, které se týkají výlučně jeho osoby; na žalovaném pak je, aby náležitě zjistil reálie o zemi původu žadatele. Soud je oprávněn a povinen přezkoumat, zda procesní předpisy byly aplikovány náležitě, tedy i zda skutkový stav byl zjištěn úplně a důkazy byly hodnoceny podle pokynů procesní normy – správního řádu, popřípadě zákona o azylu, nikoli však rozšiřovat dokazování na základě nově uvedených skutečností v řízení o azylu vědomě zamlčených.

Pokud krajský soud nenařídil jednání za situace, kdy stěžovatel na výzvu splňující veškeré zákonné náležitosti nereagoval ani ve lhůtě stanovené soudem, ani kdykoliv později, až do rozhodnutí soudu, neporušil procesní normu (s. ř. s.) a jeho rozsudek vadami podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. netrpí.

Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že neshledal namítané vady řízení před žalovaným, pro které by mělo být jeho rozhodnutí krajským soudem rušeno, ani neshledal namítanou vadu řízení před Krajským soudem v Ústí nad Labem. Proto byla kasační stížnost jako nedůvodná zamítnuta (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Za této procesní situace se již Nejvyšší správní soud samostatně nezabýval návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 a 7 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, proto mu právo na náhradu nákladů nenáleží, to by příslušelo úspěšnému žalovanému. Poněvadž však žalovaný žádné náklady řízení neuplatnil a ze soudního spisu žádné nevyplývají, rozhodl Nejvyšší správní soud tak, že žalovanému, přestože měl ve věci úplný úspěch, se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejso** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. dubna 2006

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu